

CITY NATURE na budovách

Viedeň zachováva a podporuje biologickú rozmanitosť. Na to však nestačí prepojiť veľkoplošné chránené územia s čo najhustejšou sieťou lokálnej zelene a voľných priestranstiev, rovnako je potrebné vysadiť rastliny na menších vertikálnych aj horizontálnych plochách. Nové mestské stromy, zazeleňovanie fasád, striech a vnútorných dvorov či komunitné záhrady sú príkladmi účinných opatrení na ochranu druhov a klímy. Najmä na husto zastavaných územiach je potrebné okrem zazeleňovania využívať budovy a ich štruktúry aj ako životný priestor pre rastliny a živočíchy.

Ucháč svetlý, © Marko König

Živočíchy v podnájme

Vtáky a netopiere už dávno objavili a zmocnili sa mesta ako životného priestoru. Živočíchy ako daždovníky, belorítky, sokoli, kavky a netopiere sú kvôli svojmu spôsobu života odkázané na hniezdiská a úkryty na budovách, a to priamo uprostred mesta. Veľa týchto dôležitých životných priestorov je dnes bohužiaľ ohrozených alebo už zničených v dôsledku obnovy budov, použitia moderných stavebných metód alebo novej výstavby. Napríklad modernizácie a strešné nadstavby sú jednou z hlavných príčin znižovania počtu hniezdisk. Strata domova sa časom prejaví aj na poklese počtu druhov.

budovách

Všetky druhy vtákov a netopierov, ktorým slúžia budovy ako životný priestor, patria medzi chránené druhy. V rámci stavebných opatrení dochádza opakovane, aj keď len z nevedomosti, k porušovaniu zákona o ochrane prírody, pretože stavebná činnosť, ktorá zasiahne (potenciálne) hniezdiska alebo príbytky chránených druhov, je viazaná na povolenie z pohľadu ochrany prírody. V prípade včasného prerokovania s príslušným úradom je však možné hniezdiská a habitaty dotknutých druhov zvyčajne bez veľkých nákladov zachovať a súčasne realizovať stavbu podľa plánu.

Břečtan, © Mesto Viedeň – Ochrana prírody

Vážiť si a chrániť – príroda v bežnom živote

Viedenčanky a Viedenčania si môžu užívať prírodu aj v rámci každodenného života. Voľne žijúce živočíchy a mnohé rastliny, ktoré našli svoj životný priestor vo Viedni, sú samozrejmom súčasťou života v meste. Často si ich na budove alebo vo vnútri ani nevšimneme. Spoznávať tieto živočíchy v najbližšom okolí a dotýkať sa pritom prírody je krásny zážitok pre všetky generácie.

Bytová výstavba pre lietajúce susedstvo

Viedenský program ochrany druhov a habitatov „Netzwerk Natur“ stanovil ciele a opatrenia na ochranu ohrozených druhov a ich habitatov. Okrem iného uvádza, čo možno

urobiť na zabezpečenie životného priestoru pre našich zvieracích susedov. Výrazne negatívnym vplyvom, napríklad v dôsledku modernizácie budov, možno do značnej miery zabrániť termínovou koordináciou s obdobím hniezdenia vtákov a včasnou montážou náhradných vtáčích búdok. Práve pri obnove budov sa dá často minimálnymi prostriedkami vytvoriť životný priestor pre rôzne druhy, napríklad prispôbením štruktúr budovy tak, aby boli využiteľné na hniezdenie či ako úkryt. Aj novostavby zvyčajne poskytujú veľký priestor na to, aby sa už od začiatku počítalo s vytvorením štruktúr, slúžiacim ako priestor pre tu žijúce druhy. Napríklad hniezda alebo sprístupnené dutiny sa môžu stať harmonickou súčasťou architektúry, či dokonca na seba cielene pútať pohľady.

Sokol myšiar, © Mesto Viedeň – Ochrana prírody

Reflexné tabule skla – neviditeľné a smrtiace nebezpečenstvo

Mesto ponúka atraktívny životný priestor početným živočíšnym druhom. To je však spojené s viacerými rizikami. Odhadom zahynie vo Viedni ročne 10 000 vtákov nárazom do zasklených plôch protihlukových stien, spojovacích chodieb, zimných záhrad alebo budov.

Svetelné odrazy od takýchto zasklených plôch alebo oblokov predstavujú pre vtáky smrtiace pasce, ktorých vzniku treba pri novostavbách alebo modernizáciách budov účinne zabrániť.

Podľa poznatkov Viedenského úradu ombudsmana pre životné prostredie vtáky dokážu ako prekážku rozpoznať iba celoplošne označené sklené tabule. Prázdne plochy medzi označením nesmú byť väčšie ako dlaň, inak sa vtáky pokúsia tade preletieť. Na ochranu pred nárazom sú vhodné napríklad vonkajšie žalúzie alebo kovové či drevené lamely. Známe siluety dravých vtákov sú bohužiaľ neúčinné, pretože dravci majú charakteristický spôsob pohybu.

Ak sa silueta nepohybuje alebo je príliš malá, vták ju nerozpozna ako nepriateľa.

Zelené fasády a strechy pre ľudí aj živočíchov

Zazelenené fasády a strechy majú veľa pozitívnych vplyvov a sú významným prvkom vysokej kvality života vo Viedni. Poskytujú prirodzenú ochranu pred poveternostnými vplyvmi, ochladzujú plochy budov bez spotreby energie a pôsobia ako prirodzená klimatizácia. Nechladia však iba plochy budov, ale aj samotný vzduch. Cieľovým zazelenením fasád možno znížiť pocitovú teplotu na uličných priestranstvách až o 14 stupňov Celzia. Okrem toho zelené steny a strechy čistia vzduch ako filter a akumulujú vlhkosť. V neposlednom rade ponúkajú zazelenené domy potrebný životný priestor pre rastliny a živočíchov. Drobné habitaty, ako zelené strechy alebo zelené fasády, porastené napríklad exoticky kvitnúcim zemolezom, sú dôležitými „nášľapnými kameňmi“ pre najrôznejšie druhy. Vertikálne a horizontálne zazelenenie budov zvyšuje kvalitu života aj pre ľudí. Vždy podľa ročného obdobia sa môžu obyvatelky a obyvatelia Viedne tešiť z ich stále sa meniacej podoby. Prírodu tak možno veľmi jednoducho pozorovať a zažiť priamo pred vlastnou bránou.

Príručka na vytvorenie zelených stien

Budovy vhodné na zazelenenie možno nájsť na najrôznejších miestach a Viedeň takéto opatrenia víta a podporuje. Mesto Viedeň – Ochrana životného prostredia ponúka poradenské služby a informácie týkajúce sa zazeleňovania a realizácie opatrení druhovej ochrany na budovách. Napríklad príručka pre zazeleňovanie fasád ponúka odborníkom a záujemcom z radov občanov cenné informácie a slúži ako pomôcka pri výbere optimálneho spôsobu zazelenenia rôznych typov fasád. Obsahuje informácie o systémoch na zazeleňovanie fasád, o ich ekologických a technických funkciách a možných podobách. Systematický prehľad a kontrolný zoznam prispievajú k tomu, aby sa pri plánovaní zelenej fasády nezabudlo na dôležité rámcové podmienky a predpoklady.

Zdroje:

<http://wua-wien.at/naturschutz-und-stadtoekologie/vogelanprall-an-glasflaechen>

<https://www.wien.gv.at/umweltschutz/raum/gebaeudebrueter.html>

<https://www.wien.gv.at/umweltschutz/raum/gruene-waende.html>

Ilustrácia so siluetami, © Christian Moisl